

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΜΑΚΡΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

3

— Τὸ πιστεύεις, εἶπε ὁ πατέρας μου κουνώντας τὸ κεφάλι του, πὼς με δυσαρέσκεια πηγαῖνω σ' αὐτὸ τὸ σπιτί; Μὰ τί νὰ κάνω; γιὰ σκέψου: Ξέρεις τ'εἶναι νὰ κάθῃσαι ὥρα, μ' ἕναν ἄνθρωπο καὶ νὰ μὴ βγάξει μιλιὰ! Μόνο κάποτε, ἀργὰ καὶ πού, ὅμα τοῦ λέω, τοῦ λέω γώ, κάτι νὰ λέει! Καὶ νὰ μιλάς ἐρεῖ... γιὰ τί, τί διάολο, σὰ μουγκοὶ νὰ μένουμε!

— Ναί, ἔχεις δίκιο, ἀλλὰ τί νὰ κάνουμε; Κ' εἰπεται δὲν εἶναι κακῶς ἄνθρωπος...

— Δὲ λέω... ἴσα - ἴσα μάλιστα...

— Μήπως τὸ θέλει κι αὐτός; 'Αμ' ἡ γυναῖκα του τί νὰ πεῖ;... Γιὰ φαντάσου νάχεις κοντά σου ἕναν ἄνθρωπο καὶ νὰ μὴ βγάξει μιλιὰ! Μὰ πὼς παντρεύτηκε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος....

— Μὰ δὲ θάταν ἔτσι νέος...

— Ποιὸς τότε! 'Ἐτσι εἶτανε μου τὸ διηγῆθῃκε προχτὲς ἡ ἴδια καὶ δὲ στόπα...

Καὶ ἡ μάνα μου μᾶς εἶπε πὼς ὅταν ὁ Τοργούδης πῆρε τὴν Τοργούδη, καὶ τὴν εἶχε πάρει με προξενιά, αὐτὴ ὅταν τὸν εἶδε νὰ μὴ τῆς μιλά, νὰ μὴν τῆς λέει τίποτα, νόμισε, πὼς ὁ Τοργούδης εἶχε μετανιώσει πὺν τὴν πῆρε, κι ὅλο ἔκλαιε. Εὐτυχῶς μὴ ἀδερφή του τῆς εἶπε τί ἔτρεχε, ὅτι ἔτσι εἶταν ὁ χαρακτηριστὴρας του, καὶ τὴν ἡσύχασε. Σπάνια νανοῖζει τὸ στόμα του καὶ νὰ πεῖ μὴ λέξη, ἀπὸ μικρὸ παιδί...

Οἱ μικρὲς ἀδερφές μου εἶτανε ξετρελλαμένες με τὸ σπιτί αὐτό. 'Ἐκεῖ εἶχανε γλέντι. Θάδρισκαν τὴ δουλίτσα καὶ θάρχιζαν τὸ παίξιμο καὶ τὸ χοροπήδημα στὸ μακρόστενο διάδρομο.

Κάποτε τὸ χοροπήδημα καὶ οἱ φωνές τους γινόντασαν σωστὸ πανδαμόνιο, καὶ τότε ἡ μάνα μου φώναζε:

— 'Ε, ἔ... Τ'εἶναι αὐτά! ἡ καθήστε ἡσυχία, ἡ σὰς στέλνω στὸ σπιτί...

Ὁ γέρο Τοργούδης, ὅταν βρισκόταν ἐμπρὸς, κάπου καὶ καθισμένος, θὰ μιλοῦσε:

— Παιδιά εἶναι... ἔλεγε.

Καὶ ἡ κυρία Τοργούδη:

— Αὐτὴ, αὐτὴ φταίει, αὐτὴ τὰ ξεμυαλίζει! Θὰ σοῦ δείξω γώ, μωρή, ἔσένα...

Καὶ ἡ δουλίτσα, πὺν παρουσιαζόταν στὴν πόρτα:

— 'Εγώ, κυρία, τί κάνω; ρωτοῦσε ἀνοίγοντας τὰ χέρια της, σὰ νᾶλεγε: ψάξε με!

"Ἐνας γρύλλος αὐτὸ τὸ βράδυ, τῆς παραμονῆς τῆς ἐορτῆς, ἀκούστηκε στὸν κήπὸ μας νὰ ψάλλει. Ὅλοι χαρήκαμε, ἐγὼ ὅμως, πρὸ πάντων. Μαζὶ με τὴν ιδέα πὼς φέρνει καλὸ, ὅπως μοῦχαν πεῖ, μοῦ φάνηκε μὴ συντροφιά μέσα καὶ στὴν ἐρημία.

— Ἐνας γρύλλος στὴν αὐλὴ μας, φώναξε ἡ μεγαλύτερη ἀδερφοῦλα μου, καὶ ἦρθε τρέχοντας σὸ μέρος, πὺν γυρίζαμε, στὴ σειρά τῶν δέντρων, περιμένοντας τὸν πατέρα μου. Καὶ ὅταν αὐτὸς ἦρθε καὶ γυρίσαμε στὸ σπιτί, ἀκούσαμε καὶ μεῖς τὸ γρύλλο νὰ ψάλλει.

Εἶχε τρυπώσει κάπου καὶ σὲ πυκνόφυλλο μέρος καὶ τραγουδοῦσε.

— Τί ὠραία!...

Τὰ μικρὰ ἀπ' τὴ χαρὰ τους πηδοῦσαν.

— Πάνε τὰ παπούτσια!...

Πήγανε μέσα, ἐνῷ ἐγὼ ἔμεινα ἔξω γιὰ νὰ τὸν ἀφύσω.

Εἶτανε καὶ ὁ γρύλλος γιὰ μένα μὴ συντροφιά. Καὶ πόσο ἤθελα τὴ συντροφιά! Τὴν ἤθελα πάντα, καὶ, ἀλλ' καὶ ἐκεῖ, μακριὰ ἀπ' τὸν κόσμο, στὴν ἐρημία, με τὴν ἀνησυχία, πὺν μοῦχε καταντῆσει ἀρρώστια ἀπ' τὴν ἡμέρα πὺν μπήκαμε στὸ βαλόνι, πὺν τρέχαμε σὲ ξενοδοχεῖα μόνοι, μέσα σὲ ἀγνώστους καὶ στὸ ἀγνωστο, τὴν ἐπιθυμοῦσα τὴ συντροφιά, τὴ ζητοῦσα σὰ σωτηρία.

Θυμοῦμαι καὶ πὼς ὅταν πήγαμε στὸ σπιτί αὐτό, τὸ ἐρημικὸ, αἰσθάνθηκα κάποιον ἡσυχία, πὺν βρεθήκαμε ὅλοι μαζεμένοι, μέσα σὲ σπιτί. Καὶ θάμουναι καὶ εὐτυχισμένοι, ἀν' ἐνοῦθα πὼς ὑπῆρχε εὐτυχία, ἡ εἶχαμε εὐτυχία. Ναί, θάδελα τὴ συντροφιά καὶ τότε, ὅχι ὁμως ὅπως τὴ ζητοῦσα τώρα.

"Ὅταν ἔδλεπα συλλογισμένο τὸν πατέρα μου κάθε βράδυ, νάρχεται καὶ νὰ μένει σιωπηλός, σιωπηλός, στὸ τραπέζι, ἂ, τότε, τότε, τί ταραχὴ αἰστανόμουναι! Κ' ἔδλεπα μαζί τὴ μοναξιά, τὴν ἐρημία, τὴ δυστυχία!...

Νικοῦσα ὅμως αὐτά, κ' ἔκανα τὸν ἀστεῖο, ἔκανα πὼς δὲν καταλάβαινα τί γινόταν, κ' ἔλεγα διάφορες κουταμάρες κ' ἔπαζα καὶ τὸν καραγκιόζη.

— Μωρέ, τί ἔπαθε αὐτός;

— Γιὰ κοίτα τον... Αὐτὸς ἔχει τὸ δικό του...

Ὁ πατέρας μου κουνόυσε τὸ κεφάλι του. Πίστενε πὼς ἐγὼ δὲν ἐννοοῦσα, πὼς ἐγώ....

'Αλλ' ὅταν κατάρθωνα νὰ τοὺς κάνω νὰ γελάσουν, καθὼς αὐτὰ γελούσαν, ἐμένα ὑγραίνονταν τὰ μάτια μου.

Αὐτὴ τὴ βραδιά, ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι, ἀκούγα ἔξω στὴν αὐλὴ τὸ γρύλλο νὰ τραγουδᾷ. Πόσο εὐχαριστιόμουναι πὺν τὸν ἀκούγα. Ἡ αὐλὴ μας, ὁ κήπος μας, δὲν ἔμεινε μόνος, ἐρημος· εἶχε συντροφιά καὶ μαζί κ' ἐμεῖς τὴ νύχτα, τὴ νύχτα...

Κατὰ τὴς δέκα τὴν ἄλλη μέρα, ξεμνήσαμε ὅλοι μαζί γιὰ τὸ σπιτί τοῦ Τοργούδης. Περάσαμε τὸ ρέμα καὶ τὰ ρεματάκια, τὴς σχισμάδες τῆς γῆς, πὺν ἦταν ἀρκετὰ ἐπιφοβες, ἀλλ' ἐμεῖς ξέραμε τὰ περάσματα καὶ φθάσαμε, ὡδηγώντας τὸν πατέρα μου στὴν ἀντικρινὴ μεριά.

Τὸ σπιτί φαινόταν, ὅπως εἶταν ἔτσι ἐτοιμασμένο, νὰ περιμένει ἐπισκέπτες. Ὁ κύριος, ὅμως, Τοργούδης, ἀν καὶ ἐόρταζε δὲν εἶταν ἐκεῖ, εἶχε καίε μέσα, πρῶτ - πρῶτ, γιὰ νὰ χαιρετίσει ἕναν παλιὸ του φίλο, πλούσιο κτηματία, πὺνχε κι αὐτὸς τὴν ἐορτὴ του.

Ὁ πατέρας μου, ἡ μητέρα μου, με τὴν κυρία Τοργούδη, μιλοῦσαν, λέγανε διάφορα πράγματα, οἱ ἀδερφοῦλες μου με τὴ δουλίτσα πᾶσαν στὸ διάδρομο,

κ' ἐγὼ δὲν ἤξερα τί νὰ κάνω καὶ γύριζα μὲς στὸ σπίτι, στὸν κῆπο. Ἡ μουν ὁμως εὐχαριστημένος, καὶ πολὺ μάλιστα. Νάταν ἔτσι κάθε μέρα....

Τὰ γατάκια δὲ φώναζαν αὐτὴ τὴ φορά. Γυρίζανε στὸ σπίτι παίζοντας μὲ ὅ,τι βρίσκανε, μὲ τὸ κοιτολόγι τοῦ πατέρα μου, μὲ τὰ κρόσια τοῦ καναπέ. Αὐτὸ πείραξε τὴν κυρία Τοργούδη καὶ πετάχτηκε φωνάζοντας τὴ δουλίσσα :

— Μαρουλιό ! ἔλα γρήγορα νὰ πάρεις τὰ γατιά ἀπ' ἐδῶ.... Θὰ ξεσχίσουνε τὸν καναπέ....

Τὸ μεσημέρι ἦρθε. Ἄλλ' ὁ κύριος Τοργούδης δὲν ἐφάνηκε. Καθίσαμε ἐπιτέλους νὰ φάμε χωρὶς αὐτόν.

Ὅταν εἰχαμε τελειώσει καὶ ὁ πατέρας μου κάπνιζε, νάτος καὶ παρουσιάστηκε ὁ κύριος Τοργούδης. Ἀλλὰ πῶς παρουσιάστηκε ! Τὸ κατέλλο του, μιὰ μικρὴ ρεμπουμπλικά, πού εἶτανε σὰν κότσος γυναίκα πάνω στὸ χοντρά του κεφάλι, νὰ τῷ χει στραβά, ὁ λαμποδέτης του λυμένος, τὸ κολάρ του φευγάτο ἀπ' τὴ θέση του καὶ μὲ τὰ πόδια ἀνοιχτά.

Ὁ πατέρας μου ἔλεγε. Ἐπειτα, πῶς εἶχε μεγαλώσει τὴ βάση, γιατί ἡ κορυφή, ἡ τὸ ἐπάνω μέρος εἶχε βάσινει. Ἀλλ' εἶμένα μού φάνηκε, πού τὸν εἶδα ἔτσι, ὅτι εἰσίοιζε μὲ τὰ μικρὰ παιδάκια, πού τὰ κάνουν καὶ ἀνοίγουν τὰ πόδια τους....

— Ἀντί σας ! εἶπε, καὶ ἀφοῦ στάθηκε μιὰ στιγμή στὴν πόρτα ἀπ' ἐξῶ, μπῆκε μέσα.

Τὸν εὐνηθήκαμε.

— Εὐχαριστῶ, νάστε καλά... μᾶς ἀπάντησε.

Εἶχε σταθεῖ πάλι μὲ τὰ πόδια ἀνοιχτά.

— Ἐγὼ πῆγα, ἄρχισε νὰ λέει, νὰ χαιρετήσω κάποιον αὐτόνα, φίλο μου. Ἐχει καὶ αὐτὸς σήμερα τὴν αὐτήνα, γέστε την, τὴ γιορτὴ τοῦ... ἔχουμε, δηλαδή, τὸ ἴδιο ὄνομα : Κώστας αὐτὸς, Κώστας ἐγώ... Σύμπτωση... Δὲν εἶναι σύμπτωση ;... Νὰ ἀπὸ τόσα δὲ παιδάκια εἴμαστε μαζί. Κ' ἔτυχε, ἐδῶ νὰ δεῖτε, κ' ἔτυχε νάχουμε καὶ τὸ ἴδιο ὄνομα. Φώναζε κανεῖς : Κώστα ! Κ' ἐτρέχαμε κ' οἱ δύο... Κ' εἴμαστε νὰ, ἀπὸ τόσο δὲ παιδάκια μαζί, τόσο δὲ παιδάκια. Κι ἀχώριστοι....

— Ἐφαγες ; τὸν ρώτησε ἡ γυναίκα του.

— Ἀκου... ἔκανε αὐτὸς, κοιτάζοντας ἐμᾶς, ρωτᾷ ἂν ἔφαγα.... Σπᾶς ψύλλο στὴν κοιλιά μου καὶ ρωτᾷ ἂν ἔφαγα... Ψύλλο σπᾶς στὴν κοιλιά μου, ὅχι ἔφαγα !... Ἐφαγα καὶ παρόραγά, γιὰ δέκα... Ἀφοῦ νὰ ψύλλο, ψύλλο τσακίζεις ! Μὰ καὶ τὸ τσουξάμε... Ἀ, τοῦ δόσαμε καὶ κατάλαβε... Μὰ εἶναι φίλος αὐτός... Ἐναν ἔγω, αὐτόνα... Νὰ, ἀπὸ τόσα δὲ παιδάκια εἴμαστε μαζί, καὶ ἀχώριστοι... Κ' ἔτυχε, βλέπετε, νάχει καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ μένα.... Κώστας αὐτός, Κώστας ἐγώ....

Τὸ κρασί, ὅπως τὸ λάδι, σὲ σκουριασμένη μηχανὴ ἢ κλειδαριά, ἔκανε τὴ γλώσσα του νὰ ἐργάζεται. κ' ἔλεγε, ἔλεγε, ἂν καὶ εἶχε ἢ εἴσισε ἀκόμα δυσκολία.

ἡ γυναίκα του εἰσυχῶς, τὸν διέκοψε καὶ τὸν συμβούλευε νὰ πᾶι νὰ ἡσυχάσει λίγο. Θύμωσε ὁμως, αὐτὸς καὶ τῆς εἶπε :

— Τί, γιὰ μεθύσι μὲ περνᾷς ; Ἐγὼ δὲ μεθῶ, ὅγι, δὲ μεθῶ ὡς τόσο, ἐγώ....

Ἀλλὰ σὲ λίγο, ἀφοῦ μᾶς εἶπε πάλι τὰ ἴδια, πῆγε μ' ἀνοίγοντά τὰ πόδια στὸ δωμάτιό του νὰ ξεπλυθεῖ.

— Τάπε τὰ ποτηράκια του γιὰ καλά ! μᾶς εἶπε ἡ

γυναίκα του. Καὶ δὲν πίνει, ξέρετε, παρὰ σπάνια, καὶ γιὰτὸ τὸν ἔπιασε... Πάντα ὁμως ὅταν βρεῖ αὐτόν τὸ φίλο του....

Κάτι κρότοι, πού ἀκουστήκανε μέσα στὸ δωμάτιο τοῦ Τοργούδη, τὴν ἀναγκάσανε νὰ πᾶν.

— Βρε τὸ δρωμάρη ! ἔκανε καὶ σηκώθηκε γρήγορα καὶ πῆγε μέσα.

Τὰ μικρὰ εἶχαν ξεκαρδιστεῖ στὰ γέλια, καὶ ἡ μάνα μου προσπαθοῦσε νὰ τὰ ἡσυχάσει.

— Σούτ... ντροπὴ ! τοὺς ἔλεγε.

— Εἶτανε γιὰ τὴν ἐορτὴ του, εἶπε ὁ πατέρας μου.

Φύγαμε τὸ βράδυ. Στὸ τραπέζι ὁμως, τὸ βραδυνοῦ, εἶχαν ἔρθει καὶ ἄλλοι. Τρεῖς γυναῖκες καὶ τρεῖς ἄντρες.

Εἶτανε περιβολάρηδες καὶ νοικιαστὲς τῶν περιβολίων τοῦ Τοργούδη.

Καὶ δὲν περάσαμε ἄσχημα. Εἴχαμε καὶ τραγούδια. Ὁ γέρο Τοργούδης, πού εἶχε ξεμεθύσει, ξαναμέθυσε.

Εἶδαμε τὴ σελήνη, καθὼς θυγαίναμε, νᾶναι πάνω ἀπ' τὸ μαῦρο βουνό, πού ἔταν πάνω ἀπ' τὸ σπίτι μας, μιὰ σελήνη σὰν πλατέλα σπασμένη, ἡ σὰ νὰ τῆς ἔλειπε ἓνα μέρος.

Φωνές, τραγούδια γρούλλον, ἀνέβαιναν ἀπ' τὸ ρεῖμα.

Τὸ καλοκαίρι εἶχεν ἔρθει. Ἡλιος θαμπωτικὸς φάτιζε, καὶ τὰ λουλούδια, ἡ πρασινάδα, μαραινόντουσαν. Ὅλα ξερὰ ἀρχίσανε νὰ γίνονται καὶ δῶ καὶ κεῖ ἔβλεπα κίτρινα καὶ θρόακια γυμνά. Ὅλα εἶχανε χαλάσει δὲν ἔταν πιά ὥραϊα, ὅλα ξερὰ, μαραμένα, καὶ πάνω ὁ ἥλιος, ἓνας ἥλιος σὰ στόμιο ἀπεράντου καμινιοῦ, ποῦχυνε κάτω φλόγες.

Μὲ τὸ καλοκαίρι, τίς ζέστες, οἱ δουλὲς τοῦ πατέρα μου, πού πῆγαιναν κουτσαίνοντας, σταματήσανε. Ὁ κόσμος ποῦχε κᾶπι, κείνος ποῦχε δουλὲς, ἔφυγε γιὰ τίς ἐξοχὰς καὶ τίς παραλίες. Εἶχε μείνει μόνο ὁ φτωχόκοσμος σχεδόν. Καὶ ἀναγκαστήκαμε νὰ ξεδεύσουμε ἀπ' τὰ λίγα ποῦχαμε στὴν ἄκρη. Ὁ πατέρας μου ἐρχόταν πολὺ στενοχωρημένος. Κάνανε οἰκονομία ὅσο μποροῦσαμε. Καὶ ὅταν ἦρθε ὁ καιρὸς τῶν σταφυλίων, περνούσαμε μαυτά.

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ γειτόνοι μας. Κι αὐτοὶ ὅλο σταφύλια τρώγανε. Καὶ κάθε τόσο ἀκούγαμε, ἢ ἀκουγε ἡ μάνα μου, τὴν κυρία Τοργούδη νὰ λέει :

— Μὰ εἶταν τόσο νόστιμα....

— Καὶ νὰ σκεφτεῖτε, μᾶς ἔλεγε ὁ πατέρας μου, ὅτι εἶναι μὲ λεφτά, ἔχουνε περιουσία.... Καὶ μὴν ἔχουνε παιδιά : Θὰ τάφήσουνε σὲ συγγενεῖς, ἄλλοι θὰ τὰ ναποῦνε, θὰ τὰ φᾶνε....

Μιλούσαμε γιὰντοὺς, περνούσαμε τίς ὥρες μᾶς κάποτε. Ἀλλ' ὁ πατέρας μου ὅλο σκεφτικὸς εἶτανε. Ἐνα βράδυ εἶπε :

— Καὶ νὰ σκεφτεῖ κανεῖς τί καλά πού εἴμαστε κεῖ !

— Τὸν κατάραμένο, ἀπ' τὸ Θεὸ νὰ τῷ βρεῖ ! εἶπε καὶ ἡ μάνα μου μὲ μιὰ ἔξαση.

Ὁ πατέρας μου σὰν νὰ μὴν τὴν ἀκουσε καὶ ἔακοιούθησε :

— Εἴμαστε τόσο καλά, εἶχαμε ὅλα τὰ καλά μας, δὲ στερούμεθα ! Καὶ νὰ κάθεται κανεῖς τώρα, στὴν ἐρημιὰ καὶ νὰ ζητιανεύει τὸ ψωμί... Εἴμαστε τόσο

καλά εκεί, καλά και καλά....

— "Αχ, να πάμε, να πάμε πάλι! τα δυο μικρά πα-
ρακλητικά είπαμε, γιατί φύγαμε;

Και οι μέρες οι καλοκαιρινές περνούσαν θλιβερές,
θλιβερές.

Ένα βράδυ όμως, ο πατέρας μου έφερε έναν μα-
ρο πετεινό. Κάποιος πελάτης του του είχε δωρή-
σει. Τι χαρά αισθανθήκαμε όλοι, όταν πρωί - πρωί
ξημερώματα, τον άκουσαμε να λάλει. Έμένα μου
φάνηκε σά νάρχισε να φέγγει η εδνυχία, ότι είχαν ή
φωνή του εκείνη σάν πρόσκληση στη χαρά, έδιωχνε
την έρημία, έφερνε τη ζωή....

Και πού να τον σφάξουμε.... Τον δέσαμε απ' το
πόδι σε μιὰ γαζία, μ' ένα μακρύ κουρέλι, και τον ά-
φήσαμε να γυρίσει.

"Όταν έφώναζε, ή λαλούσε, λέγαμε:

— Τον άκούτε; Έχει και ώρατα φωνή....

Ο 'πατέρας μου ξακολουθούσε νάναι σκεπτικός.

Κ' ενώ είχε πατήσει ο Σεπτέμβρης, ή ζέστη ξα-
κολουθούσε δυνατή.

Εγώ κοιτούσα όλο τον ούρανό. Πώς ήθελα νάβλε-
πα σύννεφα... Να έρχόταν ένα- ξαφνικός χειμώ-
νας....

Άλλά νά, μιὰ νύχτα, στον ούρανό σύννεφα. Είχα
θυγεί στην αϊλή να θγάλω νερό, και τα είδα σπαρτά
στον ούρανό, και τη σελήνη να τρέχει, να καλᾷ μέσα
σ' αυτά....

Και την άλλη μέρα, το πρωί, ψυχάλισε. Η γη μά-
ρισε όλη, μύρισε σά νάναστέναζε από εύχαρίστηση
για τη δροσιά που έπεσε πάνω της, και γέμισε τον ά-
έρα απ' τη μυρουδιά της.

Άλλ' έπειτα από την ψυχάλα αυτή, βροχή, κατα-
κλυσμός, με θροντές τρομερές, κεραυνούς έπεσε. Τα
νερά τρέχανε απ' τα ψηλά μέρη, τρέχανε από χίλιες
μεριές, για να πέσουνε στα ρεματάκια με τρομερό θό-
ουβο, χανόντουσαν, πέφτοντας σαυτά, σπλᾶ σχισμά-
δες της γῆς, τρέχανε βιαστικά, κοκκινωτά, άφρι-
σμένα....

Και ή βουή του ρέματος μου θύμισε την άγριεμέ-
νη θάλασσα, τη θάλασσα, που άκουγα κει, στο μέρος
μας, τη νύχτα, όταν ήταν φουρτουνιασμένη....

Είταν άπόνεμα που άρχισε, κ' είχαμε άνησυχήσει
για τον πατέρα μου, πώς θα έρχόταν, αν κρατούσε
αυτή ή βροχή. Άλλά δεν κράτησε και πολύ, και πάλι
φάνηκε ο ήλιος να λάμπει μέσ' απ' τα σύννεφα. Ο
καρδς όμως είχε ψυχράνει.

— "Α, πάει πιά ή βρομοζέστη, είπε ή μάνα μου.
Τώρα θα μαζευτεί κι ο κόσμος....

Αυτό το άπόνεμα, μετά τη βροχή, λάβαινε κ' ένα
δύο απ' την κοιλία Τρογονίδη. Ένα γατάκι ραβδί-
τά. Μας τᾶσεσε ή Μαρουλιά, ή δουλίτσα της. Είχε
περάσει, για νάρθει, απ' τη γέφυρα. Του κανάμε με-
γάλη ύποδοχή.

Κ' έτσι, μετά το γρύλλο, που τραγουδούσε στον κή-
πο κ' είχε χαθεί ξαφνικά, είχαμε το γατάκι και τον
πετεινό....

Και ήρθε ο χειμώνας. Γύρο κει τα πάντα πρσι-
νισαν και νερά άπλώνονταν. Τα ρεματάκια γινόντου-
σαν πιο μεγάλα, πιο βαθιά, όγκοι χωμάτων πέφτανε
απ' τα πλαγιά τους. Κι άλλα ρεματάκια, σχισμάδες,
παρασιάζονταν, που θάβαναν, αν τᾶφταν, να μην

μπορεί κανείς να περάσει στο σῆτι, μετά λίγα χρό-
να.

Και το σπίτι σειόταν, βούιζε όλο απ' τον άνεμο,
απ' τον άγριο βορριά. Πω πᾶ, όταν άρχιζε... Τι εί-
τανε κείνο... Σά νᾶταν το μέρος που χόρευε ο βορ-
ριάς και τραγουδούσε!...

Εγώ είχα κάνει άρχη να διαβάζω τα βιβλία μου,
και να γράφω ό,τι μου κατέβαινε, και τᾶφναι για ν'
άκούσω τον άνεμο, τη φωνή του. Άλλά δεν είτανε
μιὰ, ύπήρχε κι άλλη πάρα κάτω, μιὰ χαμηλότερη,
πούλεγε το ίδιο τραγούδι, ή τον ίδιο σκοπό, διαφο-
ρετικά. Έκανε δηλαδή, ένα σιγόντο παράδοξο, άλλ' έ-
πιτυχημένο, πολύ, πολύ. Και νόμιζες, πᾶς δεν είτανε
μόνος, ο κύρ Βορριάς, άλλ' ότι είχε μαζί του και
την κυρά Βορριά, και τραγουδούσαν εκεί, στην έρη-
μία, το έρωτικό τους τραγούδι. Και με τί μουσική...
Τύφια νᾶχει ο δάσκαλος της φωνητικής του σχολείου
μας, ο σιδρ Μπάλντη.

Απ' το ρέμα τώρα, τη νύχτα, δεν έρχόταν πιά το
τραγούδι των γρύλλων. Σιωπή. Μόνο κάποτε, άκου-
γόταν ή άγρια βουή του νερού που τρέχε, που κατα-
κυλούσε με δύναμη.

Και ή νύχτα πόσο είτανε μαύρη! Παντού μαυρί-
λα, δίχως το παραμικρό φᾶς, και πάνω σύννεφα, που
κρυβαν το φᾶς των άστεριών.

"Όταν πήγαινα να κλείσω τα έξώφυλλα του πα-
ραθύρου, έβλεπα, πολλές φορές, τέτοιο σκοτάδι. Ξ-
ξω, βαθύ, πυκνό, που για μιὰ στιγμή, μου φαινόταν
πᾶς αν ήθελα προβάλλει λίγο ξξω, θα χτυπούσα σ'
αυτό, όπως σε πράγμα στερεό.

Και πᾶς ζητούσα το φᾶς! Κοίταξα προς του
Τρογονίδη να δᾶ αν λάμπει φᾶς σε παραθύρο τους,
και όταν τᾶβλεπα, αισθανόμουν κάποια παρηγοριά.

Πολλές φορές το βράδυ, που καθόμουνα στο μα-
γεριο, κοντά στο τζάκι και στον τέντζερε, που έραζε,
έβλεπα κάτω από τη σκιά, στο μέρος που έπεφτε ή
στάχτη, και που φωτιζότανε δινοτά. Και το φανταζό-
μουνα σά μαγαζί, ή σπίτι καλᾶ φωτισμένο, με πολ-
λούς ανθρώπους μέσα, προσκαλεσμένους, που δια-
σκεδάσαν. Τι εύτυχια....

Και πᾶς έκανα να κρατήσω τους δικούς μου, να
μην πάνε να κοιμηθῶνε νωρίς, και να μένει το φᾶς ά-
ναμμένο....

— "Ελα, έλα, ύπνο! Έλεγε ο πατέρας μου.

Και υπάρανε καλᾶ τις πόρτες, τις στερέααν, για
τι είχαμε και το φόβο μη μᾶς κάνουνε καμιά έπίσκε-
ψη τίποτα κλέφτες.

— Διά τον φόβον των Ίουδαίων ή έλεγε ο πατέ-
ρας μου, στερεώνοντας καλᾶ τις πόρτες με διάφορα
τροάγματα.

Είχα βαρεθεί να γυρίσω, δεν αισθανόμουν καμιά
εύχαρίστηση να τρέχω ξξω πιά.... Και όταν είταν
καλός καιρός, και ο ήλιος φᾶνιζε και δε φουσούσε ά-
νεμος, σπάνια να θᾶω. Έκτός αν είχα δουλιὰ.

Τώρα με την Τρογονίδη ή μάνα μου σπάνια βλε-
πόντουσαν. Το ρέμα είτανε γεμάτο νερά και τους έμ-
πόδιζε. Απ' τη γέφυρα μόνο μπορούσε κανείς, τᾶ-
ρα, να πάει, άλλ' είταν ο δρόμος μακρύς, γεμάτος νε-
ρά, λάγκους, βούρα και μεγάλα άγρια χόρτα. Ήθε-
λε κάποι και προσοχή.

(Ακολουθεί)